

Svar på skriftligt spørgsmål om att utveckla systemet med alterneringsledighet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 926/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Kaisa Juuso/sf:

Ämnar regeringen utveckla och förbättra systemet med alterneringsledighet och dess villkor?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Ledamot Juusos spørgsmål är viktigt. Systemet med alterneringsledighet har gett många arbetslösa möjligheter att arbeta och de alterneringslediga en välbehövlig paus från arbetslivet. Syftet med alterneringsledigheten är att genom kortvarig frånvaro från arbetet hjälpa arbetstagaren att orka i arbetet och att samtidigt förbättra arbetslösas förutsättningar att sysselsättas via ett visstidsarbete.

Förutsättningen för alterneringsledighet är att personen före alterneringsledigheten börjar har arbetat i minst 20 år. Den övre åldersgränsen för att få alterneringsledighet är den nedre åldersgränsen för ålderspensionen minus tre år. Alterneringsledigheten varar i minst 100 kalenderdagar och i högst 180 kalenderdagar.

Som vikarie för alterneringsledigheten ska anställas en person som är anmäld som arbetslös arbetssökande hos arbets- och näringsbyrån. Av den som anställs som vikarie förutsätts att han eller hon har varit arbetslös arbetssökande i minst 90 kalenderdagar under de 14 månader som föregår alterneringsledighetens början eller att han eller hon är under 30 år och anmäld som arbetslös arbetssökande i arbets- och näringsbyrån och att det har förflutit högst ett år sedan han eller hon avlade en yrkes- eller högskoleexamen eller att personen är en arbetslös arbetssökande som då alterneringsledigheten börjar är under 25 eller över 55 år.

Trots att många upplever alterneringsledigheten som en mycket viktig möjlighet visar resultaten av en undersökning om alterneringsledighetens genomslagskraft (Junka – Korkeamäki – Rokkanen – Uusitalo 2009) att alterneringsledigheten inte har bidragit till senare sysselsättning för dem som var lediga. Sysselsättningsgraden för dem som varit alterneringslediga är fortfarande flera år efter ledigheten lägre än jämförelsegruppens och alterneringsledigheten minskar inte heller antalet tidiga pensioneringar avsevärt. De som varit lediga har lägre årsinkomster än jämförelsegruppen och mer omfattande olika sociala förmåner än jämförelsegruppen. Däremot verkar systemet med alterneringsledighet även enligt den här undersökningen ha varit till fördel för alterneringsvikarierna. Vikariernas arbetslöshetsgrad sjunker och sysselsättningsgraden stiger efter vikariatet

jämfört med jämförelsegruppens. Vikarierna är mer sällan utanför arbetsmarknaden än jämförelsegruppen och går mer sällan i pension. När det gäller vikarierna verkar effekten vara bestående och syns som en 10 procentenheter högre sysselsättningsgrad fortfarande åtta år efter vikariatet.

Det är befogat att bevara det nuvarande systemet när man beaktar dess sysselsättningseffekter för alterneringsvikarierna och alterneringsledighetens mer omfattande betydelse. Effekterna på en längre tid i arbete talar emellertid inte för ett förslag om en utvidgning av alterneringsledigheten. Utvecklingen har snarare gått i motsatt riktning och villkoren för alterneringsledighet har stramats åt under tidigare regeringar. Det är också möjligt att hjälpa arbetstagare att orka i arbetet bland annat genom att genomföra rehabiliteringskommitténs förslag och genom att med stöd av lagstiftning bättre än nu möjliggöra deltidarbete för personer över 55.

I statsminister Sanna Marins regeringsprogram ingår inte riktlinjer för systemet med alterneringsledighet och för tillfället pågår ingen beredning i frågan.

Helsingfors 18.12.2020

Arbetsminister Tuula Haatainen